

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Г.Е. САБДЕНОВА

АРХИВТАНУ НЕГІЗДЕРІ

Оқулық

Алматы
«Қазақ университеті»
2025

ӘОЖ 930.25

КБЖ 79.3

С 11

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
жанындағы Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім
министрлігінің Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің
«Гуманитарлық ғылымдар» (Тарих) Секция мәжілісі шешімімен
ұсынылған (№ 25-15-159 хаттама 23.10.2025 ж.)*

Пікір жазғандар:

Тарих ғылымдарының докторы, профессор **Ғ. Кенжебаев**

тарих ғылымдарының докторы, профессор **Т. Төлебаев**

тарих ғылымдарының кандидаты **А. Исаева**

Сабденова Г. Е.

С 11 Архивтану негіздері: Оқулық. – Алматы: Қазақ университеті, 2025.
– 258 б.

ISBN 978-601-04-7305-8

Бұл оқулықта архивтануды кеңінен таныстыру мақсатында архивтердің қалыптасу тарихы көрсетілген, негізгі мәселелері толымды түрде баяндалған. Қазіргі уақыттағы архив мекемелерінің жүйесіне, архив мекемелерінің қызметіне, оған кіретін арнаулы бөлімдердің күнделікті жұмыс шеңберіне және архивтерді құжаттармен жабдықтау көздеріне баға беріледі. Архивтанудың теориялық және практикалық мәселелеріне ерекше назар аударылады. Оқырман қауым бұл еңбектен архивтануға қатысты көптеген мағлұматтар ала алады, архив ісімен танысып, оның басты қызметінің аясын бағамдайды.

Оқулық студенттерге, оқытушыларға, архивтанушы мамандарға, тарихшыларға арналады.

ӘОЖ 930.25

КБЖ 79.3

ISBN 978-601-04-7305-8

© Сабденова Г.Е., 2025

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2025

МАЗМҰНЫ

Алғысөз	3
1-тарау. АРХИВ ІСІНІҢ ПАЙДА БОЛУ ЖӘНЕ ДАМУ ТАРИХЫ ...	7
1.1 Ежелгі дүние архивтері	–
1.2 Ортағасырлар дәуіріндегі архивтер	35
1.3 Жаңа дәуірдегі архивтер және оларға тән ерекшеліктер	52
1.4 XIX ғасырдағы және XX бірінші ширегіндегі архив ісі	59
1.5 Қазіргі замандағы шетел архивтері	71
1.6 Халықаралық Архивтер Кеңесі	77
2-тарау. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АРХИВ ІСІНІҢ ДАМУ ТАРИХЫ	94
2.1.Қазақстан аумағындағы алғашқы архивтердің пайда болу алғышарттары.....	94
2.2. Кеңестік кезеңде архивтердің қалыптасуы	101
2.3 Қазақстан Республикасында архив ісінің даму тарихы	121
3-тарау. ҚР ҰЛТТЫҚ АРХИВ ҚОРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ, ҚҰЖАТТАРЫН САҚТАУ ЖӘНЕ ПАЙДАЛАНУ НЕГІЗДЕРІ	132
3.1. ҚР Ұлттық архив қорын қалыптастыру және құжаттарын сақтау негіздері	132
3.2. Ұлттық архив қоры құжаттарын пайдалану мен оқу залдарында зерттеу жұмыстарын жүргізу тәртібі	138
4-тарау. АРХИВТЕРДЕ ҚҰЖАТТАРДЫ САҚТАУ	146
4.1. Құжаттарды сақтау әдістері.....	146
4.2. Құжаттарды сақтау жағдайы мен қайта қалпына келтірудің маңызы	153
5-тарау. ҒЫЛЫМИ-АНЫҚТАМАЛЫҚ АППАРАТ ЖҮЙЕСІ	162
5.1. Істердің сипаттамасы, архив тізімдемесі мен каталогтары	162
5.2. Архив құжаттарына шолу, жолсілтер және анықтамалыққа қосалқы аппараттар.....	175

6-тарау. ЭЛЕКТРОНДЫ ҚҰЖАТТАР ЖӘНЕ АРХИВ ІСІ	187
6.1. Электронды құжаттардың пайда болуы мен архив ісіндегі орны	187
6.2. Электронды құжаттарды пайдалану мен сақтау	196
Қорытынды.....	208
Глоссарий	210
СООЖ тапсырмалары.....	221
«Архивтану негіздері» пәнінен тест тапсырмалары.....	223
Әдебиеттер	253

Оқу басылымы

Сабденова Гульмира Есбатырқызы

Архивтану негіздері

Оқулық

Компьютерде беттеген және
мұқабасын көркемдеген *А.Т. Акылова*

ИБ 16063

Басуға 10.11.2025 ж. Қол қойылды. Пішімі 60x84^{1/16}
Көлемі 16,1 б.т. офсетті қағаз. Сандық басылым. Тапсырыс №2145
Таралымы 500 дана. Бағасы келісімді.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

ISBN 978-601-04-7305-8

9 786010 473058